

MFP



3

2021

23
10
2021

Sejdeme se spolu, co víc si ještě přát

Aleš Linduška

Podzimním listím šel jsem dál a v básních nechal žal. Nad ztraceným létem by jen blázen smutnil dál, to minulé zakryje brzy zima a po dušičkách přijde slunovrat. V básních podzimních jsem našel radost a znovu se v paprscích slunce světu smál, navštívil v slunném dni mikulovský vinohrad a pak znovu na Valašsku jako zbojník na Soláni stál. Mír v srdci, ale zbojit budu dál.

Poplujeme po vlnách Bečvy v písniích uzdravené a znovu najdem rodný sad. Zpěv ptáků zazní v korunách a chuť žít nevezme nám ranní chlad. Kdo bál se vzlétnout v představách, teď křísí naději. Nedobude srdce tvé melancholický listopad. A javor zelený už dávno do žluta se oděl a zámecký chodník zdobí jeho šat. A mne u mladého vína nezaskočí větrů kvílení a mocný zimy hlas. Jak básně v hlavě jdou, tak nepřestávám snít, jak poslouchal bych

znovu rád ty verše, které odvahou se plní. Zas obuju se do lyží a strmý zdolám sráz a pojedu až v končiny, kde obloha a horský pás jsou jedním tělem, tam zazní andělů mi hlas. Tam zazvoní srdce mé jak jítro nedělní a svatý budu nad mraky, než spadnu dolů a křídla ztratím dole po knajpách.

Zas sejdeme se spolu, když zazní písně hlas, tam v meziříčském zámku budem chválit poezii v nás. A nevezmou nám dálky a nevezmou nám jas, my spolu z dalek slétnem a žít tu bude duše ráj. A srdce uzdraví se znovu, když zazní z věže zvon a listí zlaté prošlapeme spolu, tam k řece, tam kde netrápí nás shon. Čas zastavil se tady a my chvíli za osudem zůstali jsme stát, v těch hodinách, kdy v každém verši život nekrátí se, on jako vítr věčně vane nám. Proč bojíme se dálky, když teplo krbu svádí nás? Nezůstanem pod dekou,

zas písně zapějem a potkáme se včas.

A zazní znovu básně a zámek nad Bečvou nám bude přát. Tu mnoho přátel najdem a obejmeme zas. Když verše do dálky se nesou a neдрží je sklepení, víra tvá se pne k nebesům, však nohama jsi stále na zemi. Život znovu naplněný nesvívá už zbytečnost a rozum, ten rádce nabubřelý, učí se znát přítomnost. Srdce zahřeje nám láska a stále plní naděje, zaříkáme podzim a odrháme závěje. Už není žádných stínů a krása v křivkách ženy odpustí nám citů galeje. Zas zazní písně v zámku a dobře bude nám, domov jsme tu našli a věčně jaro i v těch strmých roklinách. Podzimním listím šel jsem dál a v písniích zazněl listopad. My sejdeme se spolu, co víc bychom si mohli přát.



Letošní porota v akci

Nemravný Stanislavův svět, digitální strachy i jarmareční zpěv

Aleš Linduška



Z vernisáže výstavy Stanislava Nemravy



Svět Stanislava Nemravy (nar. 1953) je novátorský a nehledejte v něm srdce uhlazeného Dolňáka ze Slovácka. Vystudovaný učitel češtiny a výtvarky už dávno opustil svůj sklep-ní ateliér provoněný olejomalbou. Otevřené srdce temperamentního Moravana se zakouslo do světů tvrdých, do světů lechtivých i jarmarečních. Stojíme před jeho obrazy, díváme se na sochy v rámech uvězněné, na vize apokalypticky tísnivé, na akty genetiky nekorektní.

Výtvarník s erudiicí textaře, milovník jarmarečních písní je jeden z průkopníků krásy tišťáků světa jedniček

a nul. Naléhavost sdělení skoro čapkovského vidění světa se vtipně snoubí s odlehčenou taškařicí a s pouťovou živočišností. Kainarovské koláže zdobí tváře i torza, slova se tříští o digitální světy. Nejsme sami, koho straší sevření plastů a splašená data nabubřelých procesorů a přeplněných pamětí, které zoperují kdeco a kdekoho. Svět haraburdí se stává naléhavým strašákem pořádku naškrobených panství našeho zdánlivě zaslouženého blahobytu, který však stojí na troskách odpadu, jež zastíňuje samotné Slunce. Jde z těch světů chlad i odcizení, ale vtip a humor vrací nám úsměv a času jeho přítomnost.

Stanislava Nemrava se šzil se sklepením M-klubu jako starý ještěr, který rád straší. Při tom strachu jde mu ale o duši. Tak jak umí svými díly do prostoru napsat básně, podá Vám i osudovou minci, hodíte si? Schválně! A až unavení spočinete na fakírově židli, znovu rychle oživení pochopíte, kdo v tom našem zmatku bydlí. Svět starých diktatur zdá se poražen a opuštěn, ale nová města železná i zlatá dál hrozí, protože nás uhranou.

Shledávám tu expozici zdařilou a zábavnou.

Když se sejde bisernice a bodhran, darbuka nesmí chybět

Jiříkovo vidění

Tak tu máme třetí, poslední Vidění. A já jsem vždycky rád, když je trochu jiné než ta předchozí dvě. Proto jsem hledal dlouho, usilovně a sveřepě – a jako každý, kdo hledá, jsem nakonec našel. Vždycky jsem měl slabost pro chytrou poezii, která je i není dětská, takovou, jakou uměl třeba Emanuel Frynta. Proto mě zaujala knížka přednedávnem přivedená na svět Petrem Niklem a Miroslavem Černým, ježto se zove Hudebníček. Petra Nikla určitě povětšinou znáte: spoluzakladatel umělecké skupiny Tvrdohlaví, divadelní i hudební performer mimo jiné v uskupeních s Františkem Skálou, několikanásobný držitel ocenění za nejkrásnější knihy roku atd. Miroslava Černého jsem ale neznal, tak jsem si musel zjistit: že umí učit češtinu a výtvarnou výchovu a je to hudebník a výtvarník, který mj. spolupracuje s Petrem Síssem, komponuje hudbu pro inscenace J. A. Pitínského a ve volných chvílích se zabývá stavbou citer.

Jak to celé úžasné dílo vlastně vzniklo? „První napsal i nazpíval, co mu z huby lezlo, a se všemi písmeny si dosyta pohrál. Druhý k tomu hudbu složil, na spoustu instrumentů ze své sbírky zahrál a ještě přizval ke spolupráci kopu muzikantů. Nakonec všechny zúčastněné nástroje do knihy nakreslil.“

Ona tedy ta knížka je trochu divná. Ale upřímně, který výtvar Petr Nikla trochu divný není. Skvěle divný. V Hudebníčku je toho tolik, že ani nevím, čím začít. Už když si rozvřete složitě zpřehýbanou předsádku, zaútočí na vás robustní sestava hudebních nástrojů s různozvučnými libo- i neliboznělými názvy jako bisernice, bodhran, darbuka, er-hu, chrota, marimba, rupeba či waterfon. A more more dalších. Pozorní už si povšimli, že ty názvy jsou uspořádány abecedně – a to není náhoda. Řeklo by se, že Hudebníček je malá

encyklopedie hudebních nástrojů, ale to by bylo pro autory příliš jednoduché. Vymysleli si proto koncepci, která spojuje každý hudební nástroj se slovy, která začínají na stejné písmeno jako ony, a pohrávají si s možnostmi, jestli vzniklé výtvořky budou také připomínat zvuk daného nástroje. Neumíte si to představit? Tak třeba:

Chrudoš chrní na chroští,
chlévy chrlí ze chřestů
chrochtající chrápání
chrtů, chroustů, chramostů.

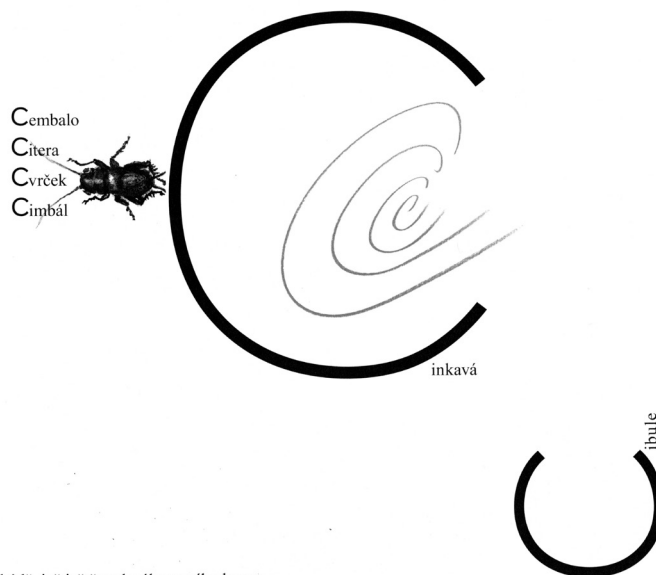
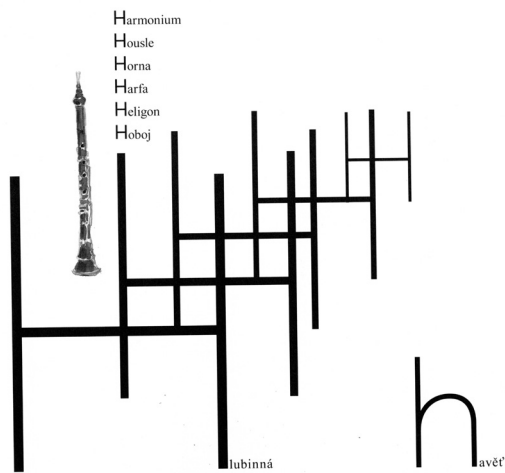
Chomáč chabých chorálů
chvěje chuchvalci chmýří,
chlácholivá chraplání
chystají chřtánům chřípí.

Chráněn chlopni chomoutu,
choulící se na chvojí,
chupká chůvou chovaný
Christus, chlapec chápavý.

Chocholoušek cherubín
chórem chrámovým chrochtá,
chechtají se v chrpičkách
tu charango, tu chrota.

Dostatek prostoru přitom zůstává
i pro samotná písmena, která vnáší
do celé kompozice neklid a svůj
vlastní svět, jako třeba písmeno E:

Při pohledu z jihu vlajE
slaným větrem západním,
při pohledu ze severu
horským víchrem východním,
při pohledu ze západu
severákem ledovým,
při pohledu od východu
jižním fénem sálavým



hádě, jež ještě nedosáhne svého konce

Což následně bobtná do až netušených rozměrů:

Leze lesem jezevec,
bezem vřesem vede věc.
Věc je velké měkké E,
háček zeje v lebedě.

E je vězněm jezevce,
jezevcem se vést nechce.
Leze lesem s běsem přec,
háček nese jezevec.

Tře se vřesem doleva,
jezevec je nezbeda.
E se češe směrem sem,
doprava za ocasem.

Jeden z recenzentů oceňuje možná až přílišné umělecké kvality knihy takto: „Jestliže bylo dílo primárně zamýšleno jako alternativa výukového materiálu pro školy, výsledek jasně naznačuje, že se k tomu asi málokterá odváží.“ To ale vlastně vůbec nevadí, protože jako celek je to velmi působivé. A že tomu celému vlastně moc nerozumíte? No, já popravdě taky ne. Ale vůbec mi to nevadí, rád se nechám pábit. Nechte se taky. Tak na závěr třeba moje oblíbená:

Kolotání

Kuna kulhá krok sun krok, krůta klusem klopýtá,
koloději kráčí kloub, kňourek kňobe kaviár,
koroduje komárek, krocán kukle kokrhá,
klekl kosos ke krustě, klín kojence kolíbá.
Klíště kojí kojoti, koza křepčí kozáčka,
krtci kytky krabatí, krovky křísí kuřátka,
kuňká každé koryto, kape kalná komora,
kokodáci krákají, král koledou klokotá.
Krovky kutá kolibřík, kradmo krouží korona,
kuličky kul koloušek, kolomaz kamizolka,
klidné klenby klimbají, kají kůry katedrál,
krocán klove kusy ker, kýlem krájí kocábka.
Kulmovaný kaktus krátí kleklé kudrny,
karamelizuje kur, kaloň krášlí kazajky,
křepce kropí kantáta kůru klaviatury,
kapybary krmelce křtí kyprými koťátky.
Kosa klepe kusadla, kaplí křupe kudlanka,
klíčnické kosti kličkují, klapou kraví kopýtko.
Kynou klády knedlíků, kyška kysne kýžená,
kníry kroutí koroptev, kmen kůrovců korýtko.
Káně krouží kolkolem, koketuje krokodýl,
kolmo klesá kolibřík, kamzík klade koblihy.
Kam komíhá koleno, koudele keř košatý,
kapustové kimono, kalamajka kominík?

Klavír klove klávesy, kobza kňučí s kytarou,
klekánice kleká si, kontrabasy kontrajou,
kudrnatě klábosí kla kla kla kla klarinet,
klapou krabí kantáty klepýtkama kastanět.



Petr Nikl

Pohronské vibrácie

Zemek

Pohoda. Babie leto. Za oknom šumí rieka Hron. Zo sladkého driemania u mňa doma, na pohovke, ma zrazu vytrhne hlas zo sna: „Já čekám...“ Strhnem sa, pozriem na hodinky. Deväť. Opäť hlas: „Já čekám. Já čekám!“ Začínam rozumieť. Dušan Utinek prednáša a zároveň získava koncentráciu. Získava ju spolu s mojou dlhoročne vycibrenou schopnosťou získavať aj na diaľku emočné Valmezácke vibrácie kadencií, antikadencií a niekedy aj dekadencií.

Ďalšie slová Wyslawy Szymborskej ma nakalibrujú na vnímanie jemných odtieňov trnistých pocitov a Fulghum mi kalibruje grál predškolských múdrostí. Áno musím, musím pár slov. Festivalový denník nepočká.

Prednes Ľubomíra Scherhaufera som hľadal s ním. Potreboval by som viac priestoru na doznenie otázok. Záverečný prednesový dozvuk po potlesku bol najjasnejší, prehľadný a priamy.



Jasne som vnímal pozitívny vplyv terénnej osobnej asistentky na šokujúce odhalenia Stanislava Nemravy. Ihravý smiech by som si ešte viac užil, keby básne dozneli s väčším pokojom a prehľadom

A opäť prvá kategória. Strih. Predsa len snívam. Vincent Skarulis. Rozfarbené. Hravé inšpiratívne i vibrujúce. Predsa len, princíp už koncom poznám a utorok si tam vkladám dopredu sám. Na škodu?

Opäť piatok? Bratislava? Veronika Brejdič a jej zvláštne nebadané šitie a uzlovanie od vtipu k veľmi vážnej osobnej dráme. Niet čo dodať.

Adéla Greéová sa pomaly presúva k Rimboudovej nohe. Pomaly. Snovo. V pauzách. Potrebuje ich všetky? Lebo cit a predstava tam je.

A čo ráno? Hodnotiť v bdení, či v sne? Dilema ako v prednese Vojtěcha Matejíčka. On to má pri káve a čaji. Je táto dilema a text dostatočný? Vojtěch predpoklady získať si diváka jednoznačne má.

Jiří Semančík a jeho Masařka. Krásne pauzy, ktoré predznačujú nielen plný žalúdok, ale i plnosť mojej predstavy. Len tá plasticosť postáv ku mne, na Slovensko neprichádza. Najmä plasticosť otca.



Zemeka Petraníka

Petraník



Radoslava Bačová

ruky viac a viac. Bytostne. Majstrovsky. Radšej si sám na ruku navliekam... čo to?

...Áno, gumenú rukavicu až po pazuchu. Prečo mám rukavicu? Dôvod? Brrr. To nie je možné. A ak áno, je to možné len vo sne. Katgut v podaní Niny Benkovičovej. Pomaly, pavučinovo a nebadane je zrazu ťaživé všetko. A riešenie zamrazí.

Strih do neurčitosti sna. Erik Toman: „Takový, Stejný, Jinak podobní.“ Rozfarbené, ide to s divákom, len mať viac času dosadiť si svojich: Takých, rovnakých, inak podobných. Ako rovnica o x neznámych, viem princíp, len ten čas. „Pani učiteľka, viac času prosím a vyriešim to.“

Strih. „Pardon, súdružka učiteľka, nie pani. Viem.“ Krista Bendová v podaní Radoslavy Bačovej. Vtipné, rozpracované s rozumom. A kontrapunkt: more času. Asi až priveľa. Súdružka učiteľka hovorí: „Radka a nevieš sa s tým časom s Erikom podeliť. Pozri, veď ty máš tri minúty a on iba jednu!“

Slimáky v záhrade od Jiřího Semančíka. Zaujímavé, ale trošičku ako z reklamy na Hornbach: Bohatstvo zážitkov začína v tvojej záhrade. Úderné, vtipné, to áno. Ale na trvalý zážitok trochu málo.

Cítim konečne vibrácie dvoch postáv. Vykreslené charaktery. Gradácia. Pointa. Bohatstvo prostriedkov. Ahá, Maškovej Bulgakov. Pekné. A ten výkrik na konci. Vygradovaný? Vybudovaný?

Posun v čase. List Gottwaldovi Ludmily Kalandrovej. Prirodzené prostriedky. Jednoduchosť. Úprimnosť. Len predsa. Na tú dialku až ku mne neprejde zámer. Nástožčivosť. Súznenie s hrdinkou.

Strih miesta. Dedinka. Áno, tu to dokonalo poznám. Podobne dokonalo vnímam Recenziu Alexandra Kúkola. Pociť spriaznenia, znalosti a zrastenia s prostredím. Som tam. Nie, vlastne už nie som.

Som pri Hrone a vo vlnách sa na mňa valí Jandlova rytmickosť a Szymborskej logická výstavba. Jule Pabst. Vlny a protivlny interferujú, občas sa rušia a občas zjednotia do veľkých záchvevov.

A už je tu ťaživá ruka v prednese Magdalény Ulmanovej. Áno, pomaly a nebadane cítim ťaživosť tej



Magdalena Ulmanová

Som neverný. Áno, logicky vysvetlená dilema. David Štandera. Rozumiem a cítim. Samodiagnostika cez google – schizofrénia. Dostupná liečba? Skoč z okna. Funkčné a jednoduché. Jako z antihmoty odkráčam preč.

Zhmotnený Petrou Vališovou. Schopný rozprávačský potenciál. Talent. Len viac vhl'adu do situácií. Viac prežívania.

Strih. Židovský cintorín. Vít Staša. Náročný text. Snové. Poctivá robota. A opäť otázka potrebného času divákovi. Stíhajú, alebo nie?

Som zrazu v autobuse. Vodič. Vysnívané povolanie, hneď po tom fleku najvyššom. A rozumiem mu. Filozoficky. Strih, a som chlap. Chlapec? Rozumiem, mám rande. Konečne. Rozumiem vodičovi i chlapcovi. Idem s nimi. Čiže neodvratná schizofrénia. Nie? Happyend!?? Gabriela Sittová, ako? Vydarené recitačné žmurknutie robí zázraky.

A opäť som inde. Rusko. Noemi Fritzová ma ťahá niekde, kde happyend nehrozí. Nechcem, ale idem spolu s ňou. Stojím v rade na... I strach z hladu vie zapríčiniť... Len nech nepríde odmäk...

Eva Gribová krája. Dušu. Pocit celku. Pocit súznenia. Príjemný pocit smiechu. Vibrácie silnejú a vnímam ich veľmi intenzívne.



Adéla
Greéová



Vojtěch Matějčka

A les. Peň. Aneta Holomčíková a jej prednes. Mladík rozpráva a rozpráva, až dievča vypne. I môj dozvuk prednesu je trochu vypnutý. Neukončený. Prečo? Pošlite mi text prosím. Poviem vám.

Nikol Heismanová a jej Čechov timelapse. Nápaditý, farbistý s funkčnými pauzami. Zádrhel? Veď ja nestarnem. Stále som rovnako svieži a stále mám rovnakú životnú energiu, temporytmus, chuť?

Kenneth Rexroth v podaní Martiny Maškovej. Opäť nápadité, opäť farbisté, opäť funkčné. „Nápaditosť a farbistosť v službe čoho, Petraník?“ To volá Hron. Zabudnite. Brať múdrosť riek za bernú mincu?

„Toto si už predsa počul, Petraník!“ Nie Hron! Už čiš. Zuzana Ogurčáková to poňala inak...

„Petraník, zobuď sa!“ Nie, Jej prednes sršal vtipom, nadhľadom a tragédia z neho vyplynula majstrovsky ako...

„Petraník. Petraník, já čekám! A příště přijed', protože jinak budeš mít čertovské problémy.“

Spojenie prerušené.

Hron plynie.

A Bečva tiež.

Dokázala to!

Kaczi si na první dobrou podmanila festivalové publikum

Ondřej Smolka

Vím, že začínat se má popořadě, hezky od začátku. Tady je ale na místě začít hezky popořadě od konce, a to od druhého doprovodného programu. Úžasné, energické, překvapivé. Možná je to pouze upřímný obdiv člověka, který živé vystoupení zpěvačky Kaczi viděl poprvé. Ale doslova nadšení jsme, já i ostatní diváci, co koncert viděli do konce, odcházeli z pozitivitou překypujícího M-klubu. I když „být dneska pozitivní, to je problém vážný...“ jak zpívá ostravská dvojice Krhut/Kozub v písni Dělej si, co chceš. O tuhle pozitivnost zde rozhodně nešlo.

Hvězda Kaczi stoupá rychle a rozhodně výš, než kam dosahuje Lysá hora, kterou, jak sama říká, zdolává často. Nicméně její láska k ní je obsažena ve stejnojmenné písni. A právě láska bylo ústřední téma celého večera. To je to, co spojuje všechny písně v Kaczině tvorbě. A nejde pouze o lásku k druhému, ale také o lásku ke světu, k přírodě, k sobě sama. Přičemž neopomíná strasti, jež se s takovou láskou pojí. A když se do toho přidá její hlasový a hudební fond, tak z toho vznikne dílo, jaké Kaczi včera představila v rámci třetího doprovodného programu.

Na festival přivezla svou debutovou desku, album autorských písní, kterou pokřtila teprve minulý týden v Českém rozhlasu Ostrava. Nemyslím si, že mám patent na neomylné soudy či predikce, ale jedna věc se mi od poloviny koncertu honila hlavou – že by tady svým dalším koncertem klidně mohla zaplnit divadelní sál, že není možné, aby se to nestalo. Vždyť ta pokora, radost z tvorby, talent, celistvost osobnosti, jíž dokázala roztančit sedící publikum, nemůže dlouho zůstat pouze ve sklepení

M-klubu. A jak před časem začínala žhnout hvězda Davida Stycky, když zde poprvé vystupoval, tak si myslím, že Kaczi by mohla být další vlasaticí, která se čím dál víc přibližuje k slunci a její nápadný ohon se teprve začíná rozvíjet.

Možná je mé bezvýhradné nadšení až podezřelé, ale popravdě jsem na koncert šel spíše skeptický, z redaktorské povinnosti, a popravdě netušil, co nakonec

přijde. A jsem rád, že sestoupit z věže redakční kanceláře do útrob zámku bylo dobré rozhodnutí. Nakonec to dokázala, dostala jméno skvělé hudební bavičky a zvedla ze židlí přítomné recitátory, návštěvníky, organizátory, a dokonce i porotce. Došlo na zpěv, tanec, soutěž, na pivo i nabídku angažmá od dlouholeté porotkyně a letos váženého hosta festivalu Hany Kofránkové. Bičujte mě, házejte kamení, či souhlase.

Jedno je však jisté... já tam byl...



Roz ho vor

Píše pohádky pro děti i postapokalyptické romány

Ondřej Smolka

Během Noci divadel pokřtí v Kázetku své dvě nové knihy Pohádky ze skládky a Les vedoucí a dramaturg M-klubu Marek Baroš. Při této příležitosti jsme se rozhodli jej malinko vyzpovídat.

Jak jsi se vlastně dostal ke psaní? Rád jsi četl, pak jsi začal psát?

Hned k první otázce musím říct, že nechci mluvit o sobě, co rád snídám, jaké knížky čtu, nebo kolik mám dětí. Stavění kultu osobnosti nebo odhalování osobního života je pro čtenáře lákavé, ale u sebe bych se tomu rád vyhnul.

Můžeš to stavění kultu osobnosti víc přiblížit, jak to myslíš?

Myslím, že v širší perspektivě, tak jak umění většina lidí vnímá, umění lidi zklamalo. Jako by se od člověka vzdálilo, i když mu chce být naopak co nejbližší. Totiž, původní význam umění vidím v propojování různých realit a jejich odkrývání sobě a ostatním. Zkusme si představit první formy umění, třeba malby v jeskyních, ve tmě a dusícím dýmu. Mělo tato pradávna magie účel budování kultu slávy a bohatství? Nebo šlo hlavně o objevování? Umění vždy nějakým způsobem tvořilo tvář světa a to, jak svět vypadá, dnešní honbu za penězi a slávou, mocí a politickou arogancí, má bohužel z velké části na svědomí.

Co tě k tvoření vede? Ke psaní a hraní divadla?

Asi touha přemýšlet nad světem a nazírat na něj z různých stran. Různí lidé reagují v různých situacích jinak. Většinou tedy postavím příběh a charakter postavy a jen zapisuju, co se děje. Při tvorbě pak vycházím ze základní myšlenky, že nevěřím na zlo. Zlo vnímám jako podsunutou ideu. Něco takového jako démoni, peklo, nebo zlo v lidech podle mě neexistuje. Při trošce hledání se za vším dá najít jen to dobré. Konstrukt abstrakce zla má za úkol podat zjednodušené vysvětlení něčeho, co nás potkalo mimo zažitou normalitu, nechceme nad tím přemýšlet nebo na to nemáme kapacitu.

Letos ti vychází dvě knihy. U nakladatelství Host Pohádky ze skládky a v nakladatelství Prostor kniha Les. Ta druhá je v některých pasážích hodně drsná.

Postapokalyptický román Les je určitou protiváhou láskyplného příběhu Pohádky ze skládky. V pohádce se panenka Bibi dostane na skládku, kde potká kamarády, Méd'u, Kovboje a Robota, a společně si s láskou a přátelstvím pomáhají a tvoří novou budoucnost. Mám radost, že se Evě Sedláčkové z Hostu podařilo najít talentovanou ilustrátorku, jako je Ester Nemjó, hledání chvíli trvalo, ale vyplatilo se. Ilustrace pohádek jsou citlivě vložené do příběhu a dodávají knize přátelský půvab, i když se děj odehrává na takovém místě, jako je skládka.

Naopak druhá kniha LES je synonymem touhy přežít za pomoci jakéhokoliv prostředku. Zároveň má kniha podobně jako Pohádky ze skládky environmentální kořeny. Při rešerších jsem studoval, za jakou dobu se planeta vzpamatuje ze zásahů moderní doby, kdyby se najednou vše zastavilo. Z některé lidské činnosti opravdu dlouho, ale samozřejmě co je to proti stáří a trvání vesmíru. Vtipné je, že když jsem chodil po lesích a přemýšlel nad příběhem, to bylo ještě před covidem, a koukal po nebi se stopami letadel, tak jsem litoval, že už nikdy neuvidím čisté nebe. No a kromě nedobrovolného návratu člověka k přírodě je dalším nosným prvkem knihy odebrání základního prostředku komunikace. Pilíře svobodné civilizace vytváří možnost vzájemně si vyjasnit své úhly pohledu, porozumět si a tolerovat se. To je v knize odejmuto. Některé pasáže jsou tak kruté, že jsem s nakladatelstvím Prostor vedl půlroční debatu o jejich zanechání. V obou knihách je vlastně hrdinům sebrán jejich původní život, a každá kniha to řeší diametrálně odlišně. Příští rok má vyjít další kniha, lyrický příběh, ale tentokrát ji vydávám pod pseudonymem, takže název odtajňovat nebudu.

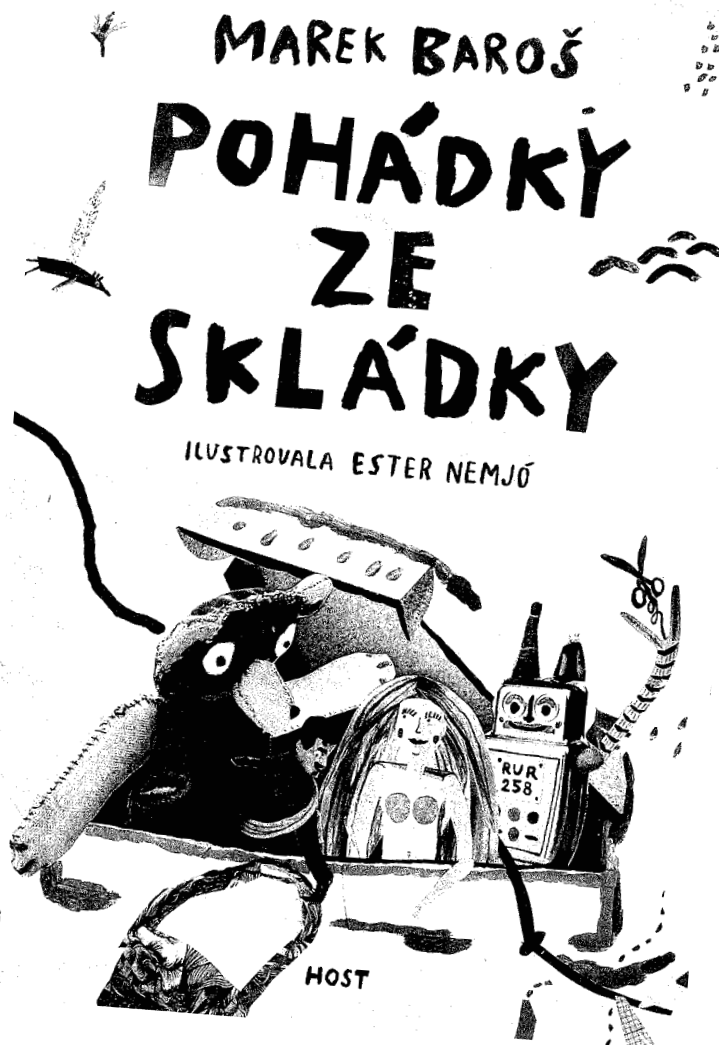
Dnešní generace mladých nechte jako dřív. Myslíš, že je to dáno počítačovými hrami, internetem, kvalitnějšími filmy, nebo že jsou líní čist?

Myslím, že mladí jdou

svou správnou cestou. Čtení se s objevem rádia, televize vždy dostávalo do stínu. Ale pokaždé se objeví autoři, kteří každou novou generaci zaujmou, jako třeba Rowlingová s Harry Potterem, kdy naprostou přirozenou cestou zasvěcuje mladé čtenáře do světa kouzel, ovšem ne jenom Bradavic, ale především písmene, znaku vzniklého z lidské kreativity, budícího lidskou představivost a tvořícího věty, obrazy, pocity, příběhy, pravdu a lež. Myslím, že umět číst a prožívat příběhy prostřednictvím vět je velká magie, vhodnější slovo mě nenapadá, magie, která umí propojovat lidi. Osobně slova vnímám jako výtvarné objekty, vystihující – podle toho jak jsou poskládané, obraz, pocit a duši někoho nebo něčeho.

Kromě psaní knih se věnuješ i výtvarné tvorbě. Na tvých webovkách je socha Noy a prozradil jsi mi, že jsi před její výstavou držel hladovku.

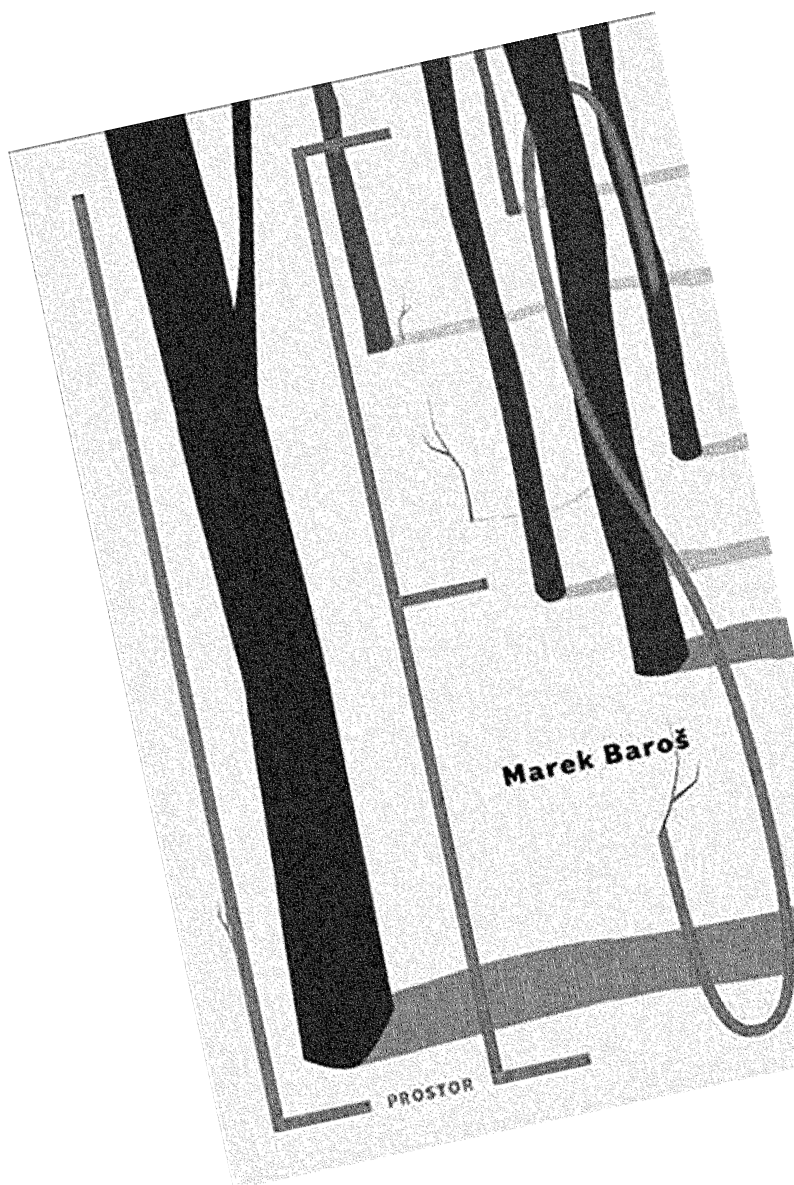
Výtvarná práce má jinou energii než psaní knih a divadelních her, okamžitou a silnou. Zatímco u tvoření příběhu je většinou energie postupná, řekněme lehce plynoucí, až nevnímátná, s občasnými propady a opětovným vystoupaním, u soch to mám jinak. Co se týká hladovky, tak tu jsem držel v rámci vystavení díla Noa v undergroundové Galerii Prostor deset dní před vernisáží. Výstava připadla na rok od výročí smrti Noy, a letos jsem ji pro připomínku, proč se rozhodla odejít, držel znovu. Noa



Pothoven byla mladá nizozemská dívka, jejíž příběh zasáhl spoustu lidí. V útlém mládí se dvakrát stala obětí násilí a znásilnění, s traumatem se nikdy nevyrovnala, trpěla depresemi a v pouhých osmnácti letech podstoupila dobrovolný odchod z tohoto světa tím, že přestala jíst a pít. O eutanazii jsem asi před desíti lety napsal a uvedl divadelní hru „Návštěvní místnost“ a Petr Lezo podle scénáře pak natočil film. Toto ale bylo jiné, najednou jsem viděl eutanazii z dalšího úhlu pohledu. Přemýšlel jsem nad dílem půl roku, a když jsem poprvé sáhl na plastiku Noy a začal tvořit, projel mnou obrovský proud energie. Tvoření je někdy práce s velkým smutkem.

Na svém kontě máš i spoust divadelních her, pro jakého diváka jsou především určené?

Z venkova je neustálý odliv inteligence, a tak se i tady u nás na malém městě většinou hraje situační komedie, ideálně francouzských dramatiků. Snažíme se to napravit autorskou tvorbou tvořenou tak, aby se lidé nejenom zasmáli, ale při hře i přemýšleli. Můžu čtenáře pozvat na Mezinárodní festival poezie, kde bude improvizací scénické čtení hry Single, nebo na Noc divadel 20.11., kde se kromě křtu knih budou hlavně představovat zdejší soubory, jako Divadlo Schod, Pimprlata, Zticha, Divadlo nad



Bečvou a Valouny. A samozřejmě rád všechny pozvu na Nová divadla do M-klubu. Během roku na klubové scéně vítáme různé divadelní žánry těch nejlepších divadelních souborů z celé republiky. Nedávno jsem tu měli divadlo Waxwing s excelentním loutkovým představením pro dospělé Rok prase, na začátku listopadu přijede Filip Teller se silným monodramatem Cikánský boxer, to určitě doporučuji.

Kromě toho, že hry píšeš, tak i hraješ.

Občas si zahraju. Teď mám oprášené představení pro děti, podle Pohádek ze skládky. Poprvé jsem ho hrál asi před desíti lety u Beaty Bocek na jejím festivalu Mezi plotky. A někdy vystupuju v Improlize se souborem Valounů. A s nimi a dalšími kamarády umělci a herci natáčíme divno-komediální seriál Radio-M, který režíruje

zdejší multiumělec Zdravěe a natáčíš tam třeba zrovna i ty, takže víš, že si do fiktivního rádia zveme místní hudební skupiny, ty nám za rozhovory platíš, tak jak to dnes v médiích bohužel funguje, a děláme tam s nimi nebo i bez nich neuvěřitelně a šíleně věci. Vlastně náš původní záměr, natočit divný seriál, se podařil.

Na Světlu Valmez máš každoročně instalaci. Letos bude festival probíhat v prosinci, připravil sis něco i pro tento ročník?

Většinou nosím v hlavě projekty několik let, takže ano, mám. Ony ty světelné objekty mají tendenci inklinovat ke kýči, v lepším případě k zajímavému designu. Proto je vždy výzva vdechnout dílům myšlenku, a když se jim podaří vdechnout i duši, tak je to potom potěšující.



Marek Baroš



SE NIOR- SKÁ SEKCE

V živote je všetko raz prvé... Skladanie autora Jan Smrek... Výber básní samozrejme o žene... Črepiny z memoárov Ľubomíra Scherhaufera

připravili
Karel Prokeš
a Renata Bechná

Když se u nás poprvé objevil Ľubomír Scherhauf, nebylo možné si ho nevšimnout – vysoký, charismatický, staromódně noblesní, od pohledu čtyřikrát starší, než většina recitátorů. Stal se vytrvalým účastníkem Mezinárodního festivalu poezie a jezdí sem..., asi ne vyhrát soutěž (tak jistě..., kdo by nechtěl, že...), ale hlavně vyhrávat sám nad sebou. A rozdávat dobrou náladu. A třeba i malé lahvičky s „papežským požehnáním“. A stal se také, ani nevím jak se to stalo, asi hned při první návštěvě Valmezu, pravidelným návštěvníkem redakce. Porozprávime, probereme kde co, povzpomínáme na kde koho. Letos na Jiřího Suchého a jeho devadesátiny, na poetiku semaforových písní s hudbou Jiřího Šlitra, na slovenské básníky... Ľubomír občas „přihazuje“, z paměti či z papírků, jež vyloví z kapsy, zarecituje i své (důsledně trvá na tom, že nejde o básně) „rýmovačky“.

Naše redakční písárka Renata se tentokrát rozhodla ty Ľubomírovy monology zaznamenanat. Z části je zapsala, částečně i nahrála. Něco jsme z toho vybrali, sestříhali a ponechali tomu formát vyprávění. Rozhovorů, dialogů chytrých redaktůrků s recitátory i odborníky na poezii a její interpretaci je v „našem světě“ krásného slova dost. Nechejme tedy vzpomínat vyprávět a recitovat Ľubomíra Scherhaufera.

Recitovanie poézie

V bývalom Československu bola v televízii relácia Nedel'ná chvíľka poézie. Tam sme mali možnosť' započúvať sa do krásnych interpretácii básní v podaní významných recitátorov – na Slovensku to boli páni Sarvaš, Dočoloman-ský, Chudík, Adamovič...

Ani vo sne mi nena-padlo, že by som sa ja niekedy mohol venovať týmto recitáciám, teda umeleckému prednesu. Ale mal som vzťah k bás-ňam už počas obdobia, keď som navštevoval základnú a strednú školu. Dôvod bol celkom prozaický, naučil som sa básničku, prihlásil som sa a dostal som jednič-ku. Je treba poznamenať, z gramatiky a didaktiky to vždy bolo 3 - 4.

Teraz dovoľte preskočiť pár desaťročí a pred-stavte si ma ako dedka, ktorý ide do školy pre-vziať vnuka po skončení vyučovania. Ako dobrý dedko som mu niesol ba-nán a ten ešte bol klasic-ky zahnutý (nie ako ten rovný, aký chceme mať v EU). Využil som ho ako revolver a spustil som.

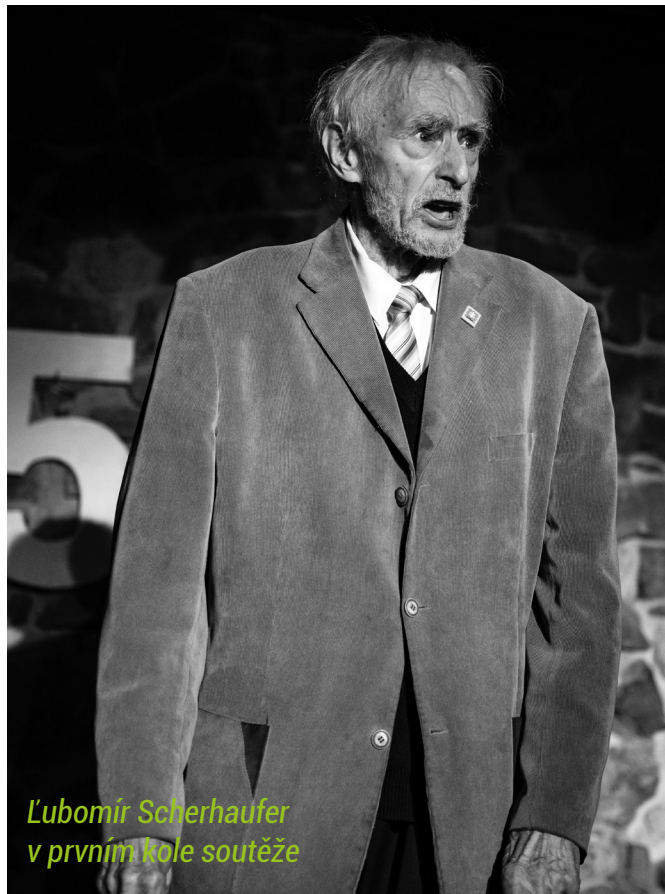
„Stůj noho! Posvátná místa jsou kamkoli krá-číš, k obloze, Tatry synu, vznes se, vyvýše pohled, neb raději k velikému přichyl tomu tam se du-bisku...“

Vnuk ma prerušil a so stoickým pokojom mi povedal, „dedko, to po-znám, to som recitoval v súťaži Hviezdoslavov Kubín.“

„Tak ty si chodíš na Ku-bín a bezo mňa,“ vid' to moja odpoveď'.

To bolo pred 7 rokmi. Vnuk medzitým zostarol, ma už 23 rokov, a štu-duje na univerzite piaty rok odbor východoevro-pská a východoasijská kultúra.

Pozn. ja som omladol a už to tu aj dokumen-



Ľubomír Scherhauf
v prvom kole súťaže

tujem tak, že na otázku koľko mám rokov, odpovedám -teraz v roku 2021 mám 41 rokov.

Matematické vysvetlenie:

Od svojej 60-čky som začal roky odpočítavať už sa trasím čo bude po 20-tke, či sa náhodou ako mladík nezamilujem.

Dovysvetlenie: mám záväzok, že budem žiť sto rokov (vidíte, plním to).

Iste ma pochopíte, že tento záväzok som si dal kvôli vnukovi.

Aby som sa teda vrátil k Hviezdoslavovu Kubín. Nasledujúci rok som sa už prihlásil, skončil som tam, kde som začal - v okresnom kole. Ten prvý ročník bol ale nezabudnuteľný. Čím? Čítajte ďalej...

Prihláška a za ňou cesta do Modry na Okresné kolo Hviezdoslavův Kubín.

Autobusová stanica Bratislava - Nivy a na nástupišti už hlúčik ľudí čakajúcich na svoj spoj, teda v tomto prípade na náš spoj do Modry. Zaujal ma jeden pán fasciklom písomností pod pazuchou. Nástup do autobusu, nasleduje cesta v pohodlí, zrazu zastávka Modra. Spomínaný pán vystupuje, ja taktiež, pán smeruje ku kultúrnemu domu, ja taktiež. Pred hlavným vchodom, po zvládnutí asi čtyridsiaticich schodov sme sa zrazu ocitli pred vchodom v rovnakom momente. Kam idete starý pán? Pýta sa ma spolucestovateľ. Čo tu budete robiť? Já sa volám Ľubomír Scher-

hauser a idem recitovať. Já sa volám Ivan Kováč a som

predseda poroty. Odvetil. Tento pán Kováč sa tým vklepil do môjho života. Čo začalo samozrejme tak, že na mojom prednese poézie našiel minimálne 10 chýb rôzneho druhu. Boli to chyby o akých som ani nechýroval, že môžu byť odhalené. Já som sa snažil pracovať na sebe, ale platí jednoducho, že ťažko naučiť starého psa novým kúskom.

Teraz pán Kováč je členom nášho občianskeho združenia, ktoré sa venuje hlavne poézii. Pamätníci histórie súťaže vo Valmeze si určite spomenú, že to bol práve on, ktorý sa pričínal, že tato súťaž, pôvodne Česká, sa stala Československou. Naše občianske združenie ma prijalo ako právnickou osobu do svojich radov za člena na škole na Mokohájskej ulici v Bratislave a ďalšie roky som už chodil do Modry i s pani učiteľkou Baverovou, ako sprievod žiakov recitátorov. Dotiahli sme to

s jedným až na druhé miesto v celoštátnom finále v Dolnom Kubíne.

Keďže som sa snažil plniť sľub, že budem pracovať na sebe pokiaľ sa týka prednesu, tak s toho nakoniec vyšla každoročná účasť na Hviezdoslavove Kubíne, na prehliadke Návraty poézie o cenu Andreja Sládkoviča, Prehliadke poézie a prózy dôchodcom i na Beniakovych Chynorany. A tiež spolu s pánom Gajdošom, ktorý mi veľmi pomohol svojimi pripomienkami, sme chodili tu do Valmezu. Pripomínam s veľkým žiaľom, že pán Gajdoš nás opustil. Chýba mi.

Spomínaný prísľub, že budem na sebe pracovať, som riešil tak, že som začal navštevovať domy dôchodcov,

kde som recitoval básne a postupne som rozširoval svoj repertoár. Pridal som hlavne básne Valentína Beniaka, učaroval mi Pavol Országh-Hviezdoslav. Mám za sebou približne päťdesiat vystúpení na Slovensku a priznám sa, že pred dvomi rokmi som aj tu vo Valmeze navštívil dom dôchodcov a recitoval som tam svoj repertoár vo voľnom čase napísaný.

Recitácie sa stali súčasťou a hlavným programom scenára pri príprave a realizácii hudobno-spoločenských akcií na sto rokov ČSR - tu bola ústredným motívom spolupráca našich národov na kultúrnom poli. Pripomenutí si 120 výročie narodenia Jána Smreka, 190 výročie narodenia Pavla Országha-Hviezdoslava a 200 výročie Andreja Sládkoviča. Tento rok



Ľubomír Scherhauser
na MFP v roce 2016

pripravujem ešte kultúrne- spoločenskú akciu - 100 výročie úmrtia Pavla Országha-Hviezdoslava

Na spomínanej škole v Mokohájskej pani učiteľka Baverová našla a usmernila viac žiakov, píšucich poéziu. Naše občianske združenie vydalo zbierku básní v ktorých sa nachádzajú prvotiny týchto žiakov, ďalej prvotiny dospelých žien s ktorými som sa zoznámil práve na recitácii poézie a dal som tam aj pár svojich rýmovačiek. Necítim sa oprávnený napísať básne.

Dovolím si pridať jednu na pobavenie. Sami posúďte.

Dedkovlak

Moja stará občas stvára, keď prichádzam od Kadnára.
Dvere zdnuka mi zatvára. Zbytočne sa tým umára,
že som hľadel do pohára. A hneď spustí zas ma kára,
ako žida jeho Sára. Pozri sa do kalendára,
sviatok má dnes teta Klára. Spomeň si, tá zo Zavara.
Sľúbil mi ísť do Zadara užívať si krásy mora.
A čo z toho?
Nočná mora. Psa nevenčíš, pozri hára.
Čo si ty len za somára. Zbaľ si veci, tu je kára.
A tak stále len zapára. Jej idol je Rolinc Dára,
ta tiež vraj kde-čo stvára. Čo vám poviem moja stará,
nie je ona až tak stará, občas je jak divá Bára,
V noci šije, vo dne pára. Do výživy sa mi stará.
Nechutí mi ver jej vára. Dobrá je tak pre bedára,
porcie jak pre komára, vraj je dosť i pre pivára.
To však zase iba tára. Víno pijem u Kadnára.
Tak si vravím stop a čiara. Plesnem si tam kde je Sára.
Pôjdem k tetke do Zavara?
Spomeňte si to ta Klára.
Mením plány, kričím hurá,
Idem radšej do Kadnára – tramtarárarará.

Ako na to? Otázka zaujímavá, zaručené recepty, návody, byliny, zaklínadla, čary, IQ posun hore:

1. Žihľava – bičovanie po chrbte, ako trest za chybovosť.
2. Lubovník bodkovaný – verím ti, je ľubovanie, pamätní obrad.
3. Praslička – to je recept môjho prastrýčka.
4. Rozmarín zelený – ten, čo bol hore posadený.
5. Levanduľa – to vám bol lev v cirkuse Kludský a volal sa Andula. Choval sa celkom ľudsky. A keď jeho papuľa zúrievala, od strachu sa mi pamäť vracala.

Z toho, ale viete plyne
Ak je, ale dôležité,
Opa - opa - opakovanie
Toho nie je nikdy dosti,
Býva to však zložité
však prameň to múdrosti.

Ako na to idem ja?
Večer ľahnem do postele,
Vpravo žena – drgnem: hele.
Ona nekazí mi sničky
Tak idem do ľadničky
A učím sa básničky
A tak ich viem zrazu
to zásluhou mrazu.

TIRÁŽ

Festivalové listy 56. ročníku Mezinárodního festivalu poezie

šéfredaktor: Karel Prokeš; **redaktoři:** Jiří Jurečka, Marek Adamík, Pavel Stojar, Aleš Linduška; **studentská sekce:** Erik Zabucký, Karolína Vlčková, Jiří Šimčík; **fotografie z festivalu:** Zdeněk Smolka; **sazba, grafika:** Ondřej Smolka

Titulní fotografie a úvodka Studentské sekce: výběr děl z výstavy Stanislava Nemravy

sponzoři festivalu

